

Bitwa
nad
Bugiem
panorama

22 lipca 1018 roku w pobliżu grodu Wołyń nad Bugiem (dzisiejszy Gródek) rozegrała się wielka bitwa pomiędzy Bolesławem Chrobrym a Jarosławem Mądrym. Odniesione przez stronę polską zwycięstwo otworzyło Bolesławowi drogę do Kijowa, stolicy Rusi, którą zajął 14 sierpnia 1018 roku.

O zwycięstwie Bolesława Chrobrego doniesiono papieżowi oraz cesarzowi bizantyjskiemu. Wydarzenie, które miało miejsce nad Bugiem, stało się ważnym wydarzeniem o skali ogólnoeuropejskiej. Opisy bitwy zaś znalazły się w ówczesnych kronikach, i to zarówno spisanych na wschodzie, jak i zachodzie Europy. Wszystkie teksty na kartach komiksu pochodzą ze średniowiecznych źródeł opisujących to wydarzenie.

Materiały źródłowe:

Anonim tzw. Gall, *Kronika polska*, przeł. R. Grodecki, wyd. 3, Wrocław 1968 (s. 2–3, 8–9).

Kronika Thietmara, przeł. M. Z. Jedlicki, Poznań 1953 (s. 10–12, 14).

Powieść minionych lat, [w:] *Kroniki staroruskie*, przeł. E. Goranin, F. Sielicki, H. Suszko, Warszawa 1987 (s. 1, 4–7, 15).

Przyszedł Bolesław ze Światopełkiem na Jarosława z Lachami. Jarosław zaś, zebrawszy Ruś i Waregów, i Słowian, poszedł przeciw Bolesławowi i Światopełkowi i przyszedł ku grodowi Wołyń, i stali po dwóch stronach rzeki Bug.

Król Bolesław najechał Ruś i król Rusinów Polskę, jeden nie wiedząc o drugim, i każdy rozbił obóz u granic ziemi drugiego, przedzielała ich tylko rzeka.

skoro doniesiono ruskiemu królowi, że Bolesław już przeszedł na drugi brzeg rzeki i wraz ze swoim wojskiem zatrzymał się na pograniczu jego królestwa, nierozsądny król, przypuszczając, że go osaczył swymi masami wojska jak zwierza w sieci, przesłał mu podobno słowa pełne wielkiej pychy, które spaść miały na jego własną głowę:

„Niechaj wie Bolesław, że jako wieprz w kałuży otoczony jest przez moje psy i łowców”.

na to król polski odpowiedział:

„Dobrze, owszem, nazwałeś mnie wieprzem w kałuży,
ponieważ we krwi łowców i psów twoich, to jest książąt
i rycerzy, ubrocę kopyta koni moich, a ziemię twą
i miasta spustoszę jak dzik odynieć”.

miął Jarosław piastuna i wojewodę imieniem Budy, i począł on lżyć Bolesława, mówiąc:

„Oto ci przebodziem oszczepem brzuch twój tłusty”.

B

ył bowiem Bolesław wielki i ciężki, że i na koniu ledwo mógł siedzieć, lecz był roztropny. I rzekł Bolesław do drużyny swojej:

„Jeśli was ta obelga nie obraża, to ja polegnę sam”.

siadłszy na koń, wjechał do rzeki, a za nim wojsko jego.

wojsko nieprzyjacielskie, ustawione naprzeciw w zwartych oddziałach, nadmiernie usiłowało bronić swojej ojczyzny. Albowiem ustąpiło już przy pierwszym starciu i nie stawiało potem silniejszego oporu.

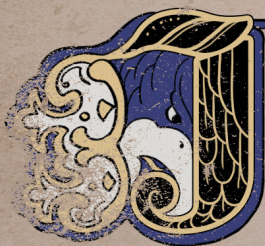

oległa tam bardzo duża liczba spośród uciekających.
Mała zaś spośród zwycięzców.

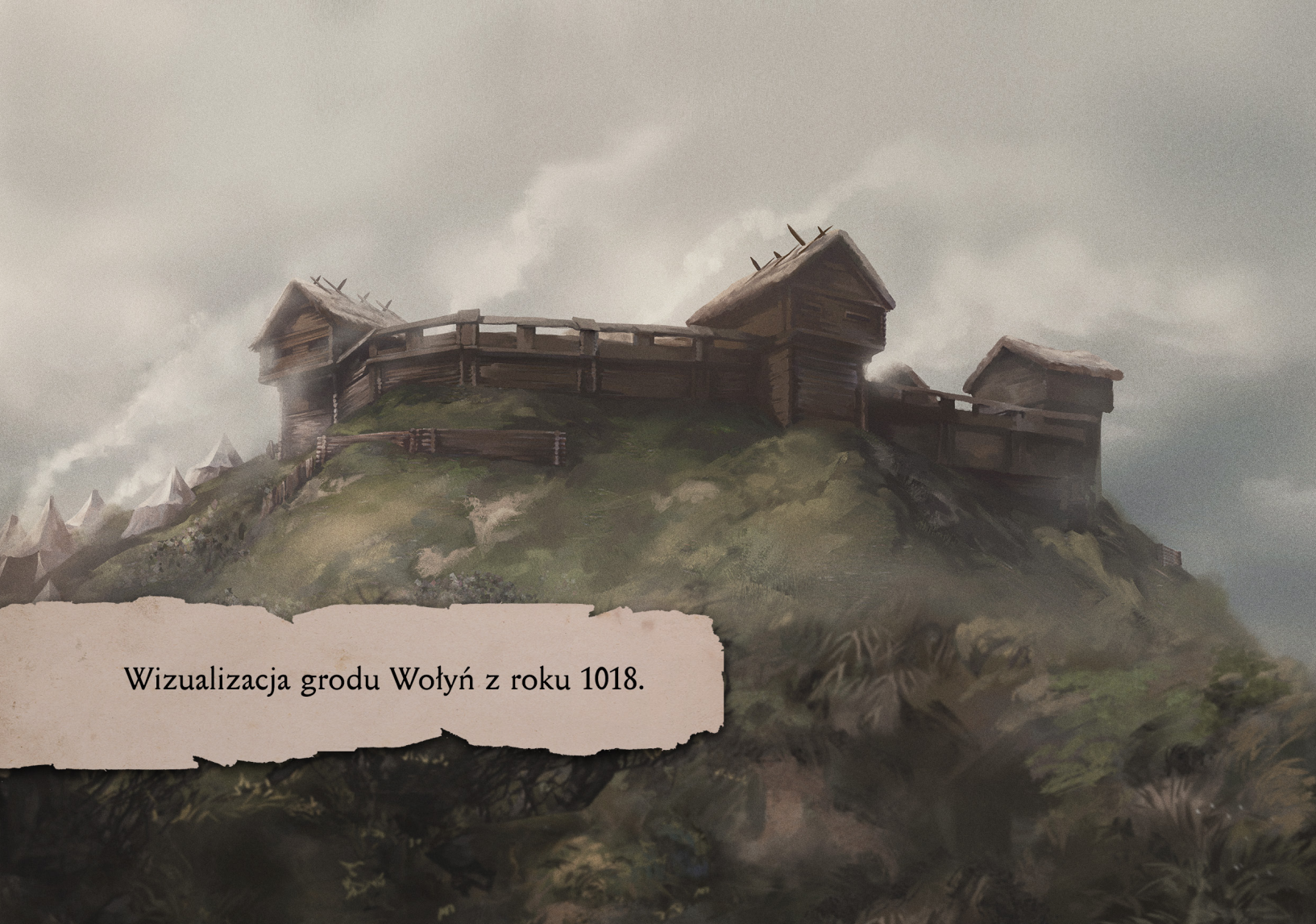

d tej chwili Bolesław ścigał z wymarzonym wprost powodzeniem znajdujących się w rozsypce nieprzyjaciół, a mieszkańcy przyjmowali go wszędzie z wielkimi honorami i darami.

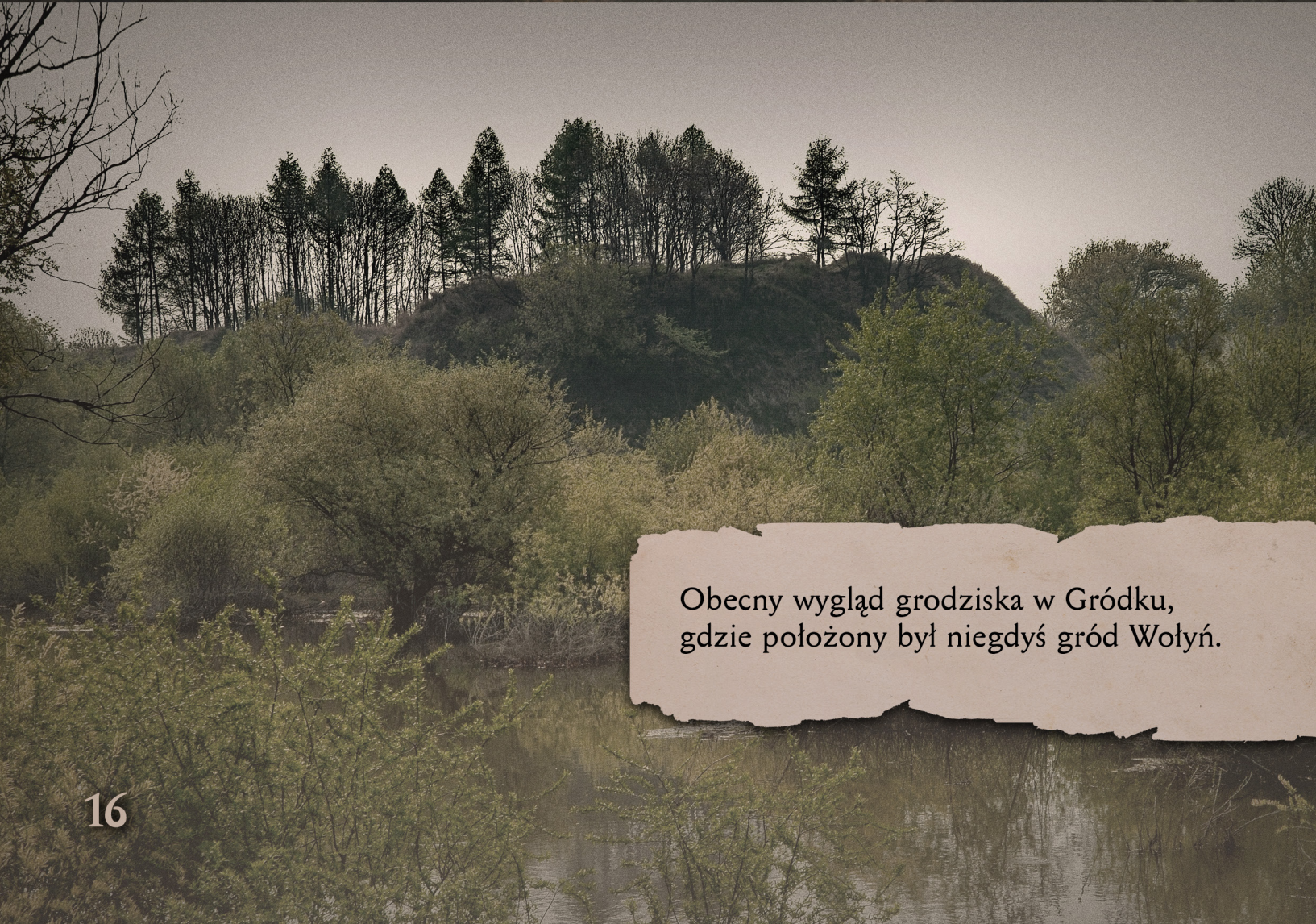

arostaw zaś zbiegł z czterema mężami do Nowogrodu.

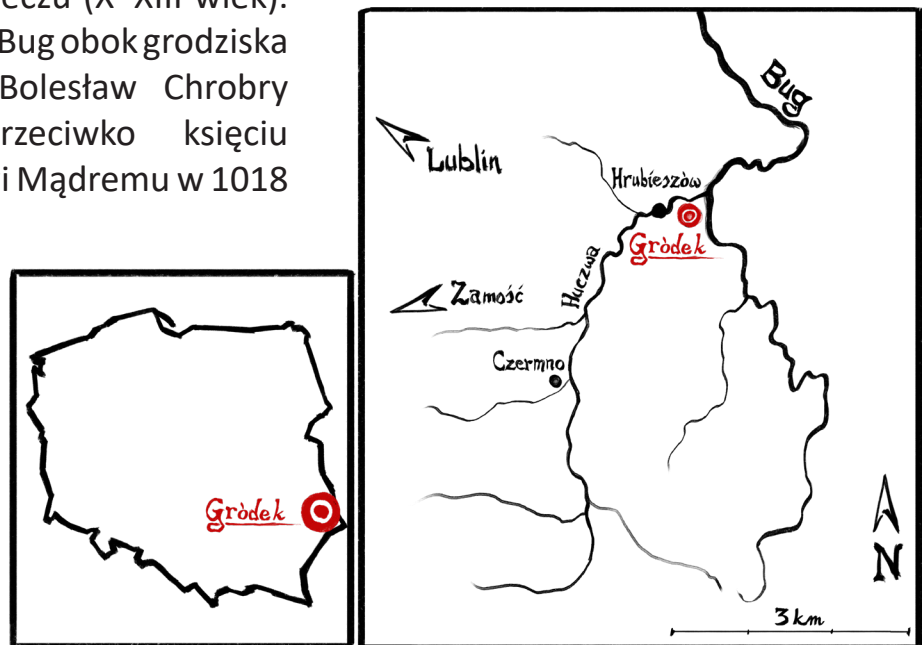
Wizualizacja grodu Wołyń z roku 1018.

Obecny wygląd grodziska w Gródku,
gdzie położony był niegdyś gród Wołyń.

Grodzisko w Gródku, w powiecie hrubieszowskim, województwie lubelskim, to pozostałość historycznego grodu Wołyń, jednego z tak zwanych Grodów Czerwieńskich. Znajduje się przy ujściu Huczwy do Bugu i obecnie jest nazywane Zamczyskiem. Miejsce o powierzchni około 1 ha jest mocno wyeksponowane w terenie. Różnica wysokości między podstawą grodziska i koroną wału wynosi około 20 m. W przybliżeniu kolisty majdan otacza pojedynczy i dość dobrze zachowany wał ziemny szerokości 5–10 m i wysokości 2–4 m. Szacuje się, że cały zespół osadniczy Wołynia liczył około 15 ha powierzchni. Gród z podgrodzem funkcjonował we wczesnym średniowieczu (X–XIII wiek).

Według kronikarzy przez Bug obok grodziska miał się przeprowadzać Bolesław Chrobry podczas wyprawy przeciwko księciu kijowskiemu Jarosławowi Mądrym w 1018 roku.

Dokładnie 1000 lat po tym wydarzeniu, w związku z przypadającą na 2018 rok rocznicą bitwy nad Bugiem, hrubieszowskie Muzeum im. ks. Stanisława Staszica w dniach 21–22 lipca, wspólnie z wieloma partnerami, przygotowało duże wydarzenie plenerowe przy udziale kilkuset rekonstruktorów z całej Europy. Widowiskowa inscenizacja słynnej średniowiecznej bitwy na polsko-ruskim pograniczu, przygotowana pod kierunkiem Drużyny Grodów Czerwieńskich, miała być przedsięwzięciem jednorazowym.

Rzeczywistość okazała się zupełnie inna! W związku z dużym sukcesem bitwy postanowiono wpisać to wydarzenie na stałe w kalendarz imprez plenerowych w regionie hrubieszowskim, z zamiarem organizowania widowiska nie częściej niż co dwa lata. Następna edycja, z 2021 roku, rozgrywająca się bezpośrednio nad Bugiem, stała się okazją do zaangażowania kolejnych partnerów. Dzięki podpisanemu porozumieniu pomiędzy Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej – oddziałem Muzeum Narodowego w Lublinie, i Muzeum im. ks. Stanisława Staszica w Hrubieszowie, ale także przy wsparciu Gminy Hrubieszów, 2. Hrubieszowskiego Pułku Rozpoznawczego oraz wielu innych partnerów, było możliwe zrealizowanie nie tylko wyjątkowego widowiska, ale także filmu popularnonaukowego oraz wydanie niniejszej publikacji.

Koncepcja publikacji
Bartłomiej Bartecki, Marta Cyran, Marcin H. Gapski

Projekt graficzny
Paweł Kurowski

Konsultacje militariów i ubiorów
Mateusz Lis, Krystian Psujek, Bartosz Ligocki

Korekta
Magdalena Janik, Damian Szandecki, Kinga Wyskiel

Druk
Drukarnia Petit

ISBN: 978-83-66925-30-4

Copyright by Muzeum Narodowe w Lublinie 2022

Muzeum Narodowe w Lublinie
ul. Zamkowa 9
20-117 Lublin
zamek-lublin.pl

Partner publikacji
Muzeum im. ks. Stanisława Staszica w Hrubieszowie

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego